

Poutník je jako proměněný

Popis nového stvoření. Zatímco ještě mluvím, začne mi svítat a spatřím ty obrázky, které jsem dříve viděl odřené a polámané, náhle celé, zřetelné a krásné, jak se před mýma očima začínají hýbat. Také ta rozházená a polámaná kola se spojila v jedno a stal se z nich jakýsi ušlechtilý nástroj podobný hodinám, vyobrazující běh světa a předivné Boží řízení. Spravily se i ty žebříky a postavily se vzhůru k onomu oknu, kterým sem pronikalo nebeské světlo, takže se tudy, jak jsem pochopil, dalo vyhlížet. Křídla, která jsem prve viděl s vyškubaným peřím, dostala nové a husté opeření, a ten, který se mnou mluvil, můj Pán, mi je připjal a řekl: „Synu, já bydlím na dvou místech: v nebi ve své slávě a na zemi ve zkroušeném srdci. A od tohoto dne chci, abys měl také dvojí obydlí, jedno zde doma, kde jsem i já slíbil zůstat s tebou, a druhé u mne v nebi, a aby ses tam mohl vznést, dávám ti tato křídla (což je touha po věcech, které nezaniknou a modlitby). Kdykoli budeš chtít, budeš moci ke mně přilétnout, a tak se budeme, ty se mnou a já s tebou, společně radovat.“

Poutník je odkázán do neviditelné církve

„Mezitím tě pro tvé utvrzení a pro skutečné porozumění tomu potěšení, k němuž jsem tě nyní povolal, odesílám mezi své další služebníky, kteří již dříve opustili svět a oddali se mně, abys viděl způsob jejich života.“ „A kde přebývají, můj Pane?“ ptal jsem se, „kde je mám hledat?“ Odpověděl mi: „Bydlí roztroušeni ve světě mezi jinými, ale svět je nezná.“

Nová uzda a brýle. „Abys je poznal ty (a navíc protože ještě ve světě pobudeš, dokud tě odtud nevezmu, abys byl v bezpečí před jeho šalbami), vkládám na tebe místo brýlí a uzdy, ve kterých jsi byl dříve spoután, své jho (což je poslušnost vůči mně), abys už nenásledoval nikoho jiného než mne. A přidávám ti tyto brýle, skrze něž ještě lépe uvidíš marnosti světa – budeš-li se na ně tedy chtít dívat – a také budeš moci spatřit potěšení mých vyvolených.“ (Vnější obroučka těch brýlí bylo *Slovo Boží*, vnitřní sklo pak *Duch svatý*.) „Teď jdi,“ dodal, „a běž na to místo, které jsi prve minul, a spatříš takové věci, jaké bys bez těchto pomůcek dříve nikdy nebyl spatřil.“

Skuteční křesťané mezi domnělými a čím se liší. Když jsem si vzpomněl, kde se stala chyba, vstal jsem a jdu s touhou a chvátáním, takže ačkoli byl všude kolem mne hluk světa, já jsem si ho už ani nevšiml. Vejdu do chrámu, který se nazýval *Křesťanství*, a když si na jeho nejvzdálenější straně, což je kůr, všimnu opony či závěsu, jdu přímo tam a vůbec nehledím na ty sekty hádající se po stranách. Tam jsem konečně pochopil, co je to za kout, zejména, že se nazývá Praxis Christianismi, tj. *Pravda křesťanství*. Byl zastřen dvojím závěsem: vnější, který byl vidět zvenku, byl tmavé barvy a nazýval se *Contemptus Mundi*, *Pobrdnutí světem*, druhý, vnitřní, byl běloskvoucí, *Amor Christi*, *Milování Krista*. Viděl jsem, že ten dvojí závěs prostor ohraničuje a odděluje od ostatních, vnitřní závěs však zvenku vidět nebyl. Kdokoli vešel za ten závěs, byl hned jiný než druzí lidé, plný blaženosti, radosti a pokoje.

Skutečných křesťanů je málo proč. Když ještě stojím vně a rozhlížím se, spatřil jsem divnou a zarážející věc. Kolem toho stánku chodí mnoho tisíc lidí, ale nevchází do něj, nevím, jestli ho nevidí, nebo si ho prostě nevšimají, protože se jim zdá zvenku tak nevzhledný. I znalce Písma i kněze, biskupy i mnohé jiné, kteří si o sobě mysleli, že jsou svatí, jsem viděl jen procházet se okolo. Někteří tam sice i nahlíželi, ale nevcházeli, což mi bylo líto. Když někdo přistoupil blíže, viděl jsem, že buď zablesklo skulinkou světlo, nebo zavanula vůně a táhla ho k sobě, až nechtěl dělat nic jiného, než hledat, kudy by se tam dostal. Ale někteří z těch, kdo začali hledat dveře, se ohlíželi nazpět, a když je znovu upoutal jas světa, vraceli se tam.

Nezbytnost nového stvoření. Nejvážnější příčinu, proč se tam dostávalo tak málo lidí, jsem spatřil, když jsem přistoupil ke dveřím oné opony: zejména přetěžkou zkoušku, která se tu konala. Kdo tam totiž chtěl, ten musel dát pryč všechno své jmění i oči a uši, rozum i srdce, protože tam říkali, že kdo chce být moudrý v Bohu, musí se stát nemoudrým ve svých vlastních očích, kdo chce znát Boha, musí vše ostatní zapomenout, a kdo chce mít Boha, musí

opustit vše ostatní. A když někteří nechtěli pustit své jmění nebo umění a hádali se, že je jim to nápomocné na cestě k nebi, zůstávali vně a dovnitř nevcházeli. A viděl jsem, že těm, kteří byli vpuštěni, nejen prohledávali šaty, aby se tam neukrývali nějaký schovaný kousek světské marnosti, ale (což bylo jinde neobvyklé) rozebírali jim i samy vnitřnosti, hlavu i srdce, aby Boží příbytek neposkvřnilo něco nečistého. A třebaže se to neobešlo bez bolesti, dělo se to ale pomocí nebeské medicíny tak zručně, že to život spíše rozmnožovalo, než aby ho to dusilo. Namísto krve, která vytékala kvůli tomu bodání a řezání, se v údech zažehával jakýsi oheň, který proměňoval člověka v jiného, takže se každý takový divil sám sobě, že se až doposud obtěžoval s tak neužitečnou přítěží a bral na sebe to, čemu svět říká moudrost, sláva, veselí a bohatství (což ve skutečnosti není nic jiného než břemena). Tu jsem viděl, jak chromí poskakovali, koktaví řečnili, hloupí zahanbovali filozofy a nic nemající se považovali za všechno vlastníci.

Církev je svět obrácený naruby. To jsem tu spatřil u dveří, a když jsem vešel dále za onen závěs, díval jsem se s nevýslovným potěšením na to, jak žijí (nejprve všeobecně na všechny a pak v některých povoláních) a spatřil jsem, že tu je všechno obráceně než ve světě. Ve světě jsem viděl všude slepotu a temnotu, zde jsem spatřil jasné světlo, ve světě šalbu, zde pravdu, ve světě plno neřádů, zde jen ušlechtilý řád, ve světě spěch, zde pokoj, ve světě starosti a trápení, tady radost, ve světě nedostatek, zde hojnost, ve světě otroctví a porobu, tady svobodu, ve světě vše nesnadné a těžké, tady vše lehké, ve světě všude kolem žalostné příhody, tady samé bezpečí. O tom všem se zmíním trochu obšírněji.

Světlo vnitřních křesťanů

Dvojí světlo skutečných křesťanů. Svět a kdokoli v něm tápe, se řídí téměř jen domněnkami, ve svých činech se chovají jedni podle druhých, všechno dělají jen hmatem jako slepí a stejně tak se tu i tam srážejí a odstrkují. Ale těmto svítí uvnitř dvojí jasné světlo, *světlo rozumu a světlo víry*, a oboje řídí Duch svatý.

1) **Světlo rozumu.** Ačkoli ti, kdo tam vcházejí, musí svůj rozum odkládat a zříct se ho, Duch svatý jim ho hned zase navrátí, navíc přečištěný a vybroušený, takže jsou jakoby plni očí a kamkoli jdou ve světě, cokoli nad sebou, pod sebou či kolem sebe vidí, slyší, čichají nebo okoušejí, všude si všimají Božích slépějí a vše jim dobře slouží k tomu, aby měli Boží bázeň. Tak jsou jistě moudřejší než filozofové světa, které Bůh oslepil spravedlivým soudem, aby zatímco se domnívají, že všechno ví, nevěděli nic, nedokázali poznat, co mají, ani co nemají, co dělají, ani co nedělají, ačkoli by měli, ani kam a k jakému cíli dojdou. Jejich umění se obírá jen skořápkou, to jest vnějším pozorováním, avšak k vnitřnímu jádru, což je všude se rozlívající Boží sláva, neproniká. Ale křesťan ve všem, co vidí, slyší, čeho se dotýká, co cítí či okouší, vidí, slyší, dotýká se, cítí a okouší Boha a je si vždy jist, že to není jen klam, ale spolehlivá pravda.

2) **Světlo víry.** Navíc mu pak jasně svítí světlo víry, aby viděl a znal nejen to, co vidí a slyší a co má kolem sebe, ale i všechno nepřítomné a neviditelné. Ve svém Slově totiž Bůh lidem vyjevil, co je nad nebesy na výsostech a pod zemí v propasti, i to, co bylo a bude před světem a po světě. Když tomu křesťan věří, je to pro něho tak jisté, jako kdyby to měl před očima, kdežto svět to pochopit nemůže. Svět nechce nic než ruce a oči, aby věřil tomu, co drží v hrsti, křesťan se ale směle spoléhá na věci neviditelné, nepřítomné a budoucí tak směle, že si pro ně oškliví ty přítomné. Svět chce jen samé důkazy, křesťanovi stačí prostá Boží slova. Svět vyhledává závazky, záruky, rukojmí a pečeti, křesťan namísto všech pojistek staví samotnou víru. Svět se různě podezírá, přezkušuje, zkoumá a honí se, křesťan sází všechno na Boží pravdomluvnost. A tak tam, kde svět má vždy nad čím se pozastavovat, o čem pochybovat, dotazovat se a rozpakovat, křesťan má vždy důvod, proč cele věřit, poslouchat a pokořit se, protože mu svítí světlo víry, které je neproměnitelné a jiné ani být nemůže, aby viděl a věděl, i kdyby nedokázal všechno obsáhnout světlem rozumu.

Divy Boží spatřené v tom světle, běh světa. Tu jsem se i já ohlédl v tom světle a spatřil divné, předivné věci, divnější, než mohu vypovědět. Povím vám alespoň něco. Viděl jsem před sebou tento svět jako jakýsi převeliký hodinový stroj, složený z různých viditelných i neviditelných látek, celý však skleněný, průzračný a křehký. Měl na tisíce, ba na tisíce tisíců větších i menších sloupků, kol, háků, zoubků a vroubků a vše se hýbalo a hemžilo, jedno skrze druhé, něco tiše, něco s rozličným šustěním a hrkáním. Uprostřed všeho pak stálo největší hlavní, ale neviditelné kolo, od kterého jakýmsi nevystižitelným způsobem vycházel pohyb všech ostatních částí. Duch toho kola vše pronikal a všechno

řídil, a třebaže nebylo možné přesně vystihnout, jak se to dělo, velmi jasně a zřetelně jsem viděl, že to tak skutečně je. Jedna věc mi ale byla divná, zároveň se mi však líbila: že i když se všechna ta kola i sloupky samy od sebe často vysmekly a vypadly, běh všeho nikdy neustal, protože se vše jakýmsi předivným řízením toho tajného zařízení zase vždy usazovalo, doplňovalo a obnovovalo.

Jak se vše děje tajným Božím řízením. Ukážu to jasněji. Viděl jsem Boží slávu, jak jsou jeho božství a moci plná nebesa, země i propast i cokoli myslitelného mimo svět až do nekonečných hranic věčnosti. Viděl jsem, jak jeho všemohoucnost prostupovala vše a všemu byla základem, a spatřil jsem, že cokoli se na širém světě děje, děje se jen z jeho vůle, ve věcech nejmenších i v těch největších.

Obzvláště u lidí. A když budu mluvit obzvláště o lidech, viděl jsem, jak jsou naprosto všichni, dobří i zlí, živi jen Bohu a Bohem, v něm se hýbají a jsou, každý jejich pohyb a nadechnutí se děje jen z Boží vůle a jeho mocí. Spatřil jsem, jak jeho sedm očí, každé tisíckrát jasnější než slunce, prochází celou zemí a vidí vše, co se děje na světle i ve tmě, zjevně i tajně, i v nejhlubších místech, a všem lidem ustavičně nahlíží do srdce. Zahlédl jsem také, jak jeho milosrdenství prostupuje všechny jeho skutky, a nejpředivněji tam, kde se dotýká lidí. Viděl jsem totiž, jak je všechny miluje a usiluje o jejich dobro, snáší hřešící, provinilcům promíjí, bloudící volá, navracející se přijímá, na prodlévající čeká, s bouřícími se má trpělivost, opovážlivým promíjí, nad kajícími se smilovává, kořící se objímá, neumělé učí, truchlící potěšuje, před pádem chrání, po pádu pozvedá, prosícím dává, neprosícím sám poskytuje, klepajícím otvírá a u neklepajících sám klepe, hledajícím se dává nalézt a nehledajícím sám chodí na oči.

Hrůza pro zlé. Ale spatřil jsem také jeho hroznou a strašlivou přísnost ke vzpurným a nevděčným, jak je hněvivě stíhá kamkoli se obracejí a dostihuje je svou prchlivostí, takže je pro ně nemožné uniknout jeho ruce a upadnout do ní je nesnesitelné. Zkrátka, zde všichni Bohu oddaní vidí, jak nade vším panuje hrůza a velebnost Boží a jak se všechny největší i nejmenší věci dějí jen z jeho vůle.

Svoboda srdcí oddaných Bohu

Praví křesťané jsou nepohnutelní. Díky tomu mají, co všichni nejmoudřejší lidé světa nadarmo hledají ve svých věcech: zejména plnou svobodu mysli, aby nebyli zavázáni a podrobeni žádné věci kromě Boha a nebyli povinni činit něco proti své vůli. Ve světě jsem naproti tomu viděl všude spoustu nahodilosti, každému se život odvíjel jinak, než si přál, každý se vázal u jiných nebo sám u sebe více, než by se slušelo, a tažen násilím své vlastní vůle nebo jiných lidí, s něčím neustále bojoval. Zde všude vládlo ticho. Každý z nich se totiž cele oddal Bohu, nedbal na žádnou další věc a za svého nadřazeného neuznával nikoho kromě Boha. Proto neposlouchali rozkazy světa, jeho sliby odhazovali pryč, pohrůžkám se smáli a všechno vnější pokládali za špatné, vždyť si byli jisti dobrými věcmi ve svém nitru.

A neústupní. To způsobuje, že ačkoli je křesťan jinak přístupný, povolný, ochotný a pohotový k službě, v privilegiu srdce je neústupný. Proto se ani přátelům, ani nepřátelům, ani pánům, ani králům, ani ženě, ani dětem, a nakonec ani sám sobě nezavazuje tak, aby musel slevit něco ze svého úmyslu, zejména z Boží bázně, ale vždy kráčí přímým krokem. A cokoli svět dělá, říká, hrozí, slibuje, poroučí, prosí, radí a nutí, on sebou nedá nikam pohnout.

Jak největší svoboda, tak největší poroba. Svět, který je vždy převrácený a místo pravdy chytá jen její stín, převrací i toto: za svobodu totiž pokládá stav, kdy člověk, který je volný, se už nechce nikomu k ničemu propůjčit, a tak slouží lenosti, pyše nebo svým choutkám. Ale křesťan jedná úplně jinak. Dobře ohrazuje jen své srdce, aby bylo ve své svobodě uchované pro samotného Boha, vše ostatní však obrací k potřebám svého bližního. Také jsem viděl a poznal, že nad člověka oddaného Bohu není ve světě nic ochotnějšího sloužit, a ať třeba řeknu i otročit, vždyť se rád a ochotně pouští i do těch nejmenších služeb, za které by se člověk opojený světem jistě styděl. Když vidí, že nějak může prospět svému bližnímu, nerozpakuje se, neváhá, nelituje se, svou vykonanou službu nezveličuje, nevyčítá, neustává, a ať už vidí vděčnost nebo nevděčnost, přece slouží pokojně a vesele.

A jak je to pěkná věc. Ó blahoslavená porobo synů Božích, nad niž nelze vymyslet nic svobodnějšího, kde se člověk podrobuje samotnému Bohu, aby byl všude jinde svoboden! Ó nešťastná svobodo světa, nad niž nemůže být nic otročtějšího, kde člověk na samotného Boha nedbá a nechává se bídně zotročit jinými věcmi, zejména když slouží tvorům, nad kterými měl panovat, a odporuje Bohu, jehož měl poslouchat. Ó smrtelníci, kéž tomu rozumíme, že je jediný, jen jeden vyšší než my, Hospodin, náš Učinitel a budoucí soudce, jediný, který má moc nám rozkazovat, nerozkazuje nám však jako otrokům, ale jako děti nás vyzývá k poslušnosti, a i když jej posloucháme, chce nás mít svobodné a nesvázané. Je jisté, že sloužit Kristu znamená kralovat. A být služebníkem Božím je větší sláva než být panovníkem celého světa, a co teprve stát se Božím přítelem a dítětem?

Řád vnitřních křesťanů

Boží práva jsou stručná. Pán Bůh chce mít svá dítká sice svobodná, ale nesvévolná, a proto je omezil jistými řády, lépe a dokonaleji, než cokoli jiného, co jsem mohl vidět ve světě. Tam je totiž všude plno neřádů, někde proto, že nemají žádné jasné uspořádání, a jinde zase proto, že ho sice mají, ale nezachovávají ho. Ale tito přebývají ve skrytu, avšak mají nanejvýš ušlechtilý řád, který také zachovávají. Mají totiž práva plná spravedlnosti vydaná samotným Bohem, jež obsahují tato nařízení: I. Aby každý, kdo je oddaný Bohu, měl a znal jeho jako svého jediného Boha. II. Sloužil mu v duchu a v pravdě bez vytváření nějakých jeho hmotných náhražek. III. Neužíval svůj jazyk k urážení, ale k oslavování jeho důstojného jména. IV. Časy a chvíle nařizené k jeho službě nevyužíval k ničemu jinému než k vnitřní i vnější službě jemu. V. Byl poddán rodičům a jiným autoritám daným mu od Boha. VI. Neškodil životu svého bližního. VII. Střežil čistotu svého těla. VIII. Nepřivlastňoval si cizí věci. IX. Vyvaroval se falše a lsti. X. A nakonec, aby i svou mysl udržoval ve stanovených hranicích a mezích.

Jejich shrnutí je ve dvou výrocích. Shrnutím všeho je, aby každý miloval Boha nade všechno, co si lze představit, a bližnímu upřímně přál tak jako sám sobě. Toto ve dvou výrocích obsažené shrnutí Božích práv jsem slyšel lidi velmi chválit i sám jsem zjistil a zakusil, že se nejen vyrovná všem nespočetným světským zákonům, právům a nařízením, ale že je tisíckrát dokonalejší.

Pravý křesťan nepotřebuje rozsáhlé zákony. Kdo skutečně z celého srdce miluje Boha, tomu není třeba příliš předpisovat kdy, kde, jak a kolikrát má Bohu sloužit, klanět se mu a ctít jej, protože samo to niterné spojení s Bohem a připravenost poslouchat je mu tou nejvzácnější poctou, a vede člověka k tomu, aby vždy a všude v nitru chválil jeho slávu a usiloval o ni všemi svými činy. Kdo také miluje bližního jako sám sebe, nepotřebuje obširné nařizování, kde, kdy a v čem by na něj měl brát ohled, v čem mu nemá škodit a v čem mu má navracet povinný dluh, sama láska mu zajisté přesně poví a ukáže, jak se k němu má chovat. Zlý člověk se pozná podle toho, že se všude dožaduje svých práv a všechno, co má dělat, chce písemně. Nám naopak v srdci Boží prst ukazuje, že co sami chceme, jsme povinni udělat i pro bližního. Ale protože svět nedbá na vnitřní svědectví vlastního svědomí a stará se jen o vnější nařízení, není ve světě žádný skutečný řád, ale jen podezírání, nedůvěra, nedorozumění, zášť, rozepře, závist, nenávisť, krádeže, vraždy a spousta podobných věcí. Lidé, kteří jsou skutečně oddaní Bohu, dávají pozor jediné na své svědomí, a co jim ono nedovoluje, do toho se nepouštějí, a co jim ukazuje, že je třeba činit, dělají, a nijak se přitom neohlížejí na zisk, přízeň ani cokoli jiného.

Mezi pravými křesťany je jednomyslnost. Z toho vyplývá jakási jednota či podobnost všech navzájem, jako by všichni byli odliti do jedné formy: všichni stejně smýšlejí, stejně věří, totéž chtějí a nechtějí, protože jsou vyučeni od jednoho a téhož Ducha. Podivuhodné je (což jsem tu také se zalíbením pozoroval), že lidé, kteří se nikdy neviděli ani neslyšeli a dělí je od sebe třeba

celý svět, žijí, jako by jeden druhému z oka vypadl a jako by jeden v druhém přebýval, stejně mluví, stejně vidí i cítí. A tak ačkoli rozmanitost jejich obdarování je veliká, jako hudebních strun na nástroji nebo různých zvuků píšťal, harmonie, již společně znějí, je nádherná. To je veliké tajemství křesťanské jednoty, důkaz, že je to jednota božská, a předznamenání věčnosti, kde se vše bude dít v jednom Duchu.

A vzájemný soucit. Z té jednoty vychází vzájemný soucit, že se všichni radují s jedním radujícím a se rmoutícím se rmoutí. Ve světě jsem viděl strašlivou věc, která mne nejednou rozesmutila, že když se někomu vedlo zle, jiní kvůli tomu jákali, když bloudil, jiní se smáli, když utrpěl škodu, jiní v tom viděli svůj zisk, ba mnohdy sami svého bližního pro svůj zisk, potěšení a zábavu přivedli k pádu a způsobili mu újmu. Naopak zde jsem našel jiné věci: každý totiž chránil bližního před neštěstím a nepohodlím právě tak dobře a spolehlivě jako sám sebe. A když nemohl neštěstí odvrátit, trápil se, jako by se to týkalo jeho samotného. A skutečně se ho to i dotýkalo, protože všichni byli jednoho srdce a jedné duše. Jako se magnetické strelky v kompasech potřené magnetem všechny obracejí k jedné straně světa, tak se srdce těchto lidí potřená duchem lásky všechna obracejí na jednu a tutéž stranu, ve štěstí k radosti, v neštěstí k zármutku. A tu jsem poznal, že jen falešní křesťané se pilně starají o své věci a nedbají na bližní, rychle se odvrací od té strany, ze které tvrdě doléhá Boží ruka, ohrazují jen své hnízdo a jiné nechávají venku na větru a na dešti. Zde jsem spatřil něco jiného. Když jeden trpěl, jiní nejásali, když jeden hladověl, druzí nehodovali, když stál jeden v boji, druzí nespali, ale vše se dělalo společně, až bylo milé se na to jen podívat.

A sdílení všeho dobrého. Co se týká majetku, viděl jsem, že většinou byli chudí, měli málo toho, čemu svět říká zboží, a málo se o to starali. Přesto měl téměř každý z nich něco vlastního, ale tak, že to neskrýval a neututlával před druhými (jak se to děje ve světě), ale měl to jako pro všechny, a když někdo něco potřeboval, pohotově a ochotně mu to poskytl a propůjčil. Takže všichni, kdo společně zacházeli se svým majetkem, byli podobní lidem stolujícím za jedním stolem s nádobím, které užívají v podstatě všichni stejným právem. Když jsem to viděl, zastyděl jsem se, že u nás se to často děje opačně, jedni si své domy naplní a přeplní nádobím, šaty, potravinami, zlatem a stříbrem jak nejvíc mohou, jiní se mezitím, ač nejsou o nic méně Božími služebníky, mají sotva čím přikrýt nebo nasytit. Pochopil jsem, že Boží vůle taková není, že je to způsob světa, převráceného světa, aby jedni chodili nastrojení a druzí nazí, jedni říhali přesycením a druzí trpěli hladem, jedni pracně vydělávali a druzí marnotratně utráceli, jedni se bavili a druzí kvíleli. Odtud u jedněch pochází pýcha a pohrdání jinými a u druhých lítost a závist vůči oněm prvním, i jiné neřády. Zde však nic z toho nebylo, ale vše bylo společné, i ta duše.

A vzájemná důvěrnost. Odtud také plyne jejich vzájemná důvěra, otevřenost a svaté společenství, takže se všichni, jakkoli se mohou lišit svými dary a povoláními, považují za bratry. Říkají totiž, že všichni jsme jedné krve, jednou krví jsme byli vykoupeni a obmyti, jsme děti jednoho Otce, sedáme společně u jednoho stolu, očekáváme jedno dědictví v nebesích atd., a že jeden nemá o nic víc než druhý, kromě nepodstatných věcí. Proto jsem viděl, jak jedni

přistupovali k druhým s přívětivostí i počestností, ochotně si navzájem sloužili a každý využíval své obdarování k budování jiných. Kdo měl radu, radil, kdo znalosti, učil, kdo sílu, zastával se jiných, kdo moc, udržoval řád. Zbloudil-li kdo v něčem, jiní ho napomenuli, zhřešil-li, potrestali, a každý se rád dal napomínat i trestat, vše připraven napravit podle toho, jak mu ukázali, a vzdát se dokonce vlastního těla, kdyby se prokázalo, že mu nepatří.

Bohu oddaným srdcím je vše lehké a snadné

Poslouchat Boha je snadné. Přitom se jim nezdá nijak těžké, že mají žít v takovém řádu, naopak je to jejich potěšení a rozkoš. Zatímco ve světě jsem viděl, že každý plní, co musí, jen proti své vůli. Těmto však Bůh odejmul kamenná srdce a dal jim do těla srdce masitá, ohebná a povolná k plnění rozmanité vůle Boží. A ač jim nemálo různých potíží působí ďábel, od něhož pochází lstivá vnuknutí, svět, který dává pohoršující příklady, a tělo, jež přirozeně nechce činit dobré, oni na nic z toho nedbají, ďábla odhání střelbou modliteb, světu se brání štítem nezměněného úmyslu, tělo nutí k poslušnosti bičem kázně. Svou věc konají vesele a duch Kristův, který v nich přebývá, je posiluje, aby jim nescházelo ani chtění, ani skutečné činění (podle míry zdejší dokonalosti). Tak i já jsem zde skutečně zjistil, že sloužit Bohu celým srdcem není práce, ale rozkoš, a pochopil jsem, že ti, kdo se příliš vymlouvají, že jsou jen lidé, nechápou moc a účinnost nového stvoření a snad ho ani nedosáhli. Ti ať tomu věnují pozornost. Neviděl jsem, aby mezi těmito lidmi někdo žádal povolení k hříchu kvůli slabosti svého těla nebo omlouval spáchanou špatnost křehkostí své přirozenosti. Ale viděl jsem, že když někdo oddal celé srdce tomu, který je stvořil, vykoupil a posvětil jako chrám, následovaly za srdcem povolně a postupně i ostatní údy tam, kam Bůh chtěl. Ó křesťane, kdokoli jsi, dostaň se z okovů těla, zjisti, zkus a poznej, že překážky, které si představuješ v mysli, jsou příliš nepatrné, než aby mohly zabránit tvé vůli, jestliže je opravdová.

Milé je trpět pro Krista. Viděl jsem, že snadné je nejen činit, co Bůh chce, ale i přetrpět, co Bůh na člověka vkládá. Nejedni tu totiž snášeli od světa políčkování, plivání i bití, a přitom plakali radostí, vztahovali ruce k nebi a chválili Boha, že je uznal za hodné vytrpět něco pro jeho jméno, aby tak v Ukřižovaného nejen věřili, ale také byli sami křižováni jemu ke cti. Jiní, které to nepotkávalo, záviděli tamtém se svatou závistí a obávali se, že bez kázně na ně dopadne Boží hněv a bez kříže je postihne odloučení od Krista, takže líbali i Boží metlu a hůl, kdykoli je navštívila, i jakýkoli kříž.

Odkud pramení ta ochota. Příčinou toho všeho je, že se Bohu tak oddali celou svou vůlí, že nechtějí dělat nic jiného a nesnaží se být ničím jiným, než chce Bůh. A proto jsou si jisti, že cokoli je potkává, pochází od Boha, podle jeho prozřetelného uvážení. Takovým se již nemůže přihodit nic nenadálého, protože i rány, žaláře, muka a smrt považují za Boží dobrodiní. Mít se dobře i zle je pro ně totéž, kromě toho, že to první považují za podezřelejší, zatímco to druhé za bezpečnější, proto mají zalíbení ve svých nepohodlích, ranách a jizvách a chlubí se jimi. Zkrátka, jsou v Bohu tak otužilí, že pokud nějak netrpí, domnívají se, že zahálí a maří čas. Ale kdo můžeš, zdrž od nich svou ruku! Čím ochotněji totiž nastavují hřbet, tím těžší je bít je, čím jsou podobnější bláznům, tím nebezpečnější je vysmívat se jim. Nepatří již totiž sami sobě, ale jsou Boží, a co se děje jim, přijímá Bůh, jako by se dělo jemu.

Svatí mají všeho hojnost

Spokojit se s tím, co kdo má, je skutečné bohatství. Svět je plný lidí podobných Martě, pobíhajících a ustaraných, namáhajících se a shánějících věci ze všech stran, přitom nikdy nemají dost. Tito však mají jinou povahu, každý má dost na tom, když může tiše sedět u nohou svého Pána, a spokojí se s tím, co ho přitom potkává. Za nejlepší zboží považují Boží milost, která v nich přebývá a ze které se především těší. Vnější věci, kterým svět říká zboží, považují spíše za přítěž než za nějaký zisk, užívají je však pro naplnění potřeb, myslím jen skutečných potřeb svého života. A proto cokoli Pán Bůh někomu z nich dá, ať už málo nebo mnoho, každý říká, že má dostatek. S jistotou totiž věří a cele se spoléhají na to, že jsou v Boží péči, a proto považují za neslušnost žádat něco víc, než co jim poskytuje Bůh.

Viděl jsem tu zvláštní věc: jedni měli dost statků, stříbra, zlata, korun i hodností (i takové má totiž Pán Bůh mezi svými), jiní zase téměř nic, kromě napůl nahého, hladem a žízni vyschlého těla, ale ti první tvrdili, že nic nemají, a ti druzí, že vlastní vše, a jedni jako druzí byli stejně dobré mysli. A tu jsem pochopil, že skutečně bohatý člověk, takový, kterému nic neschází, je ten, kdo se umí spokojit s tím, co má. Pro kterého je mnoho, málo nebo žádné peníze jedno a totéž. Rovněž tak veliký, malý či žádný domek, nákladné, chatrné i žádné šatstvo, mnozí, jeden i žádný přítel, vysoké, nízké nebo žádné místo, úřad, čest či pověst nebo zkrátka být něčím nebo ničím, vše je jedno a totéž. A jakkoli ho Bůh vede a kdekoli ho chce mít, kde ho postaví či usadí, věří, že tak má jít, stát či sedět a že vše je dobré a připravené lépe, než tomu on sám rozumí.

Zbožným nic neschází. Ó blahoslavená a chvály hodná hojnosti! Jak šťastní jsou ti, kdo jsou tak bohatí! I kdyby někteří z nich byli v očích světa bídní a nuzní, ve skutečnosti jsou i co se týká pozemských věcí zaopatřeni tisíckrát lépe než kdejaký boháč světa. Ti se totiž o sebe musí postarat sami a i se svým majetkem jsou vydáni napospas tisícovým příhodám, které je o něj mohou připravit – ohni, vodě, rzi, zlodějům atd. Ti druzí však mají za opatrovníka Boha a v něm živý sklad pro všechny své potřeby. On je každodenně krmí ze své spižírny, odívá ze své komory a ze své pokladnice jim dává na útratu. Nemají-li úplný dostatek, mají vždycky dost k postačujícímu naplnění svých potřeb, a není-li to dost podle jejich mínění, spoléhají se tisíckrát raději na jeho prozřetelnost než na svůj rozum.

Bezpečí Bohu oddaných lidí

Andělská stráž. Ačkoli se zdá, že na světě není nic tak obnažené a vydané všelijakým nebezpečím jako skupina zbožných, na něž se ďábel i svět zle dívají, tloučou je a bijí, já jsem je však viděl velmi dobře zaopatřené. Vždyť i samotná jejich společnost byla zjevně obehnána ohnivou zdí, a když jsem k ní přistoupil blíže, spatřil jsem, jak se pohybuje. Nebylo to totiž nic jiného než pohyb mnoha tisíců andělů, kvůli kterým se nemohl žádný nepřítel ani přiblížit. Kromě toho měl každý z nich jednoho od Boha daného a ustanoveného anděla ochránce, který na něj měl dávat pozor a bránit ho a chránit před jakýmkoli nebezpečím a léčkami, jamami a úklady, pastmi a nástrahami. Poznal jsem a pochopil, že andělé skutečně milují lidi jako své spoluslužebníky, když je vidí stát v povinnostech, ke kterým jsou Bohem stvořeni. Takovým rádi slouží, stráží je před ďáblem a zlými lidmi i nešťastnými příhodami a kde je třeba, i na rukou je nosí, a tak je chrání před úrazem. A tu jsem pochopil, jak mnoho záleží na zbožnosti, protože ti krásní a čistí duchové se drží jen tam, kde cítí vůni ctivosti, a smrad hříchů a nečistot je odhání.

Andělé jsou našimi učiteli. Viděl jsem také (a nesluší se, abych to zatajil) jiný užitek, jaký můžeme přijímat od těch svatých neviditelných společníků, zejména že slouží vyvoleným nejen jako strážníci, ale i jako učitelé, a často jim dávají tajné zprávy o těch či oněch věcech i je vyučují hlubokým a skrytým Božím tajemstvím. Protože totiž stále hledí na tvář vševědoucího Boha, nemůže před nimi být skryto nic z věcí, o které může zbožný člověk žádat, a oni jim s Božím svolením zjevují, co sami znají a co může být vyvoleným užitečné. Právě proto srdce zbožných často cítí, co se děje i někde jinde, je smutné kvůli žalostným věcem a radostné kvůli věcem potěšujícím. Díky tomu se jim někdy skrze sny a jiná vidění nebo i tajná vnuknutí vymaluje v mysli něco, co se stalo, co se děje nebo bude dít. Z tohoto zdroje pochází i každé jiné rozmnožování Božích darů v našem nitru, bystré a užitečné přemýšlení, zvláštní důvtip, jímž člověk často převýší sám sebe a neví, kde se v něm vzal. Ó blahoslavená školo synů Božích! To je to, co často přivede všechnu světskou moudrost k úžasu, když vidí, jak někdy prostý človíček mluví o předivných tajemstvích, předpovídá budoucí proměny světa a církve, jako by se na ně díval, vyjmenovává krále a hlavy světa, kteří se ještě nenarodili na svět, a dopředu oznamuje a hlásá i jiné věci, kterých by se jinak nešlo dobrat žádným hádáním z hvězd ani žádným lidským důvtipem. To všechno jsou takové věci, že za ně nemůžeme Bohu, svému opatrovníkovi, ani dostatečně poděkovat, a ty své nebeské poučovatele nikdy nemůžeme dostatečně milovat. Ale vraťme se k bezpečnosti zbožných.

Bůh je svému lidu štítem. Spatřil jsem pak, že každý z nich byl ohrazen nejen andělskou ochranou, ale i velebnou Boží přítomností, takže z nich šla hrůza na všechny, kdo se jich chtěli i přes Boží varování dotýkat. Viděl jsem zázraky na některých, které házeli do vody, do ohně, lvům a k sežrání divoké zvěři atd., že jim nic neublížilo. Na některé hanebně dorážela lidská vzteklost, zástupy tyranů a katů je obklíčovaly i s množstvím jiných pohůnků, takže se s nimi někdy, když je chtěli zničit, namáhali i mocní králové a celá království až do zemdení. Jim se však nic nestalo, dál stáli nebo chodili a vesele si hleděli

svého povolání. A tu jsem pochopil, co to znamená mít Boha za svůj štít, že když Bůh svým služebníkům svěří na světě k vyřízení nějaké věci a oni to zmužile vykonávají, on přebývá v nich a kolem nich, střeží je jako zřítečníci svého oka a nenechá je padnout dříve, než dokončí to, proč byli posláni na svět.

Svatá chlouba zbožných. Což oni také vědí a na tu Boží ochranu se radostně spoléhají. Slyšel jsem, jak se někteří z nich chlubí, že se nebojí, i kdyby stáli ve stínu smrti, i kdyby se kolem kladly tisíce tisíců nepřátel, i kdyby se bouřil všechen svět a země se řítila do hlubin moře, i kdyby byl celý svět plný ďáblů atd. Ó přešťastné, ve světě neslýchané bezpečí, když je člověk tak zavřen a skryt v Boží ruce, že je vyňat z moci všech jiných věcí! Rozumějme tomu, ó všichni upřímní Kristovi služebníci, že máme nanejvýš bedlivého strážce, ochránce a obhájce, samotného všemohoucího Boha. Blaze nám!

Zbožní mají vždy pokoj

Jak jsem si předtím ve světě všimal spousty zmítání a lopocení, zármutku a starostí, hrůz a strachu všude ve všech stavech, tak zde jsem u všech Bohu oddaných lidí našel hojnost pokojné a dobré mysli. Neděsí se totiž Boha, protože vědí, že k nim chová v srdci lásku. Ani sami v sobě nenachází nic, co by je rmoutilo, když (jak jsem již ukázal) nemají v ničem dobrém nedostatek, ani nezakouší nepohodlí kvůli nepodstatným věcem, neboť na ně nedbají.

Posměch světa nepovažovat za nic. Je pravda, že jim zlý svět nedopřává pokoje, a co jim může udělat navzdory či k posměchu, to dělá, škube je, trhá, leccos na ně hází, plive na ně, podráždí jim nohy a ještě ledacos horšího, co dokáže vymyslet. A z mnoha příkladů jsem viděl a poznal, že se to děje z nařízení nejvyššího Pána, aby ti, kdo zde chtějí být dobří, museli nosit bláznovský oděv, protože povaha tohoto světa umožňuje, aby to, co je moudré u Boha, bylo světu pouhým bláznovstvím. Proto jsem spatřil, že mnozí se vzácnými Božími dary byli světu, a často i svým vlastním, jen pro smích a opovržení. Říkám, že se to děje, ale také jsem viděl, že oni se o to vůbec nestarají, ale mají potěšení z toho, že svět si před nimi zacpává nos jako před zápachem, odvrací od nich oči jako od něčeho ošklivého, pohrdá jimi jako blázny a jako zločince je popravuje. Zvolili si heslo, podle kterého poznávají, že jsou Kristovi – nesnažit se zalíbit světu. Kdo totiž neumí vesele snášet křivdy, ten ještě nemá plně Ducha Kristova – tak o tom mluvili a navzájem se tím posilovali. Tvrdili také, že svět stejně neodpouští ani svým vlastním, sdírá je, šidí, okrádá a trápí. Ať si tedy totéž dělá i nám. Nemůžeme-li tomu trýznění uniknout, chceme je snášet, aby nám světem způsobené škody byly vynahrazeny Boží štědrá dobrotou. Tak se nám jejich posměch, nenávisť, křivdy a škody obrátí v zisk.

Pravému křesťanovi vyjde vše nastejno. Dokonce jsem zjistil, že svět sice rozlišuje štěstí a neštěstí, bohatství a chudobu, váženost a pohrdání, ale praví křesťané ani slyšet nechtějí o tom, že by šlo o protiklady. Tvrdí, že vše, co přichází z Boží ruky, je dobré, šťastné a prospěšné. Proto se nad ničím nermoutí, v ničem se nerozpakují a nekrotí, ať už jim nařídíš, aby panovali nebo sloužili, rozkazovali nebo poslouchali, jiné učili nebo se učili od nich, měli hojnost nebo trpěli nouzi, vše jim vyjde nastejno: budou se tvářit stejně a starat se jen o to, aby se líbili Pánu Bohu. Říkají totiž, že svět není ani tak veliký, aby nešel unést, ani tak vzácný, aby ho nemohli oželeť. Proto je žádná touha ani žádná ztráta nijak nermoutí. Uhodí-li je někdo do pravé tváře, nastaví mu radostně i druhou, chce-li se s nimi někdo soudit o plášť, nechají mu i košili. Vše přenechávají Bohu, svědku a soudci, a jsou si jisti, že všechno bude ve svém čase znovu otevřeno a spravedlivě rozsouzeno.

I to, co vidí kolem sebe. Ani kvůli národům světa se Boží člověk nenechá připravit o pokojnou mysl. Nelíbí se mu sice mnohé věci, ale sám v sobě se pro ně netrápí. Ať si jde křivě to, co nechce jít přímo, ať si padá, co nechce stát, ať si hyne, co nechce nebo nemůže přetrvat. Proč by se tím trápil křesťan, který má

spořádané svědomí a v srdci Boží milost? Pokud se lidé nechtějí přizpůsobit našim obyčejům, přizpůsobíme se my těm jejich, je-li to pro svědomí možné. Je pravda, že svět jde od zlého k horšímu, ale zdalipak to napravíme, když se budeme strachovat?

Nedbá na rvačky světa. Když se mocní světa hádají a přetahují o koruny a hodnosti, a bývá kvůli tomu prolévána krev a zpusťošeny krajiny i celé země, osvíceného křesťana to netrápí. Myslí si, že málo nebo vůbec nezáleží na tom, kdo ve světě vládne. Kdyby žezlo držel Satan, církev by to nezničilo. Kdyby korunu měl na hlavě nějaký anděl, svět by se stejně nezměnil. A každý, kdo chce být zbožný, musí vždy něco vytrpět. Přejde jim tedy jedno, kdo sedí na trůnu světa, snad jen že když je to někdo ze zbožných (a to zjistili ze zkušenosti), přidává se k houfu věrných svatých mnoho pochlebníků a pokrytců a těmi příměsemi chladne i jejich zbožnost, zatímco v čase otevřeného pronásledování zbudou jen zbožní a ti slouží Bohu se skutečným nasazením. Navíc se mnozí v takových poklidných dobách přikrývají závojem obecného dobra, náboženství, poctivosti a svobod, ale kdybychom je odhalili a uviděli je nahé, zjistili bychom, že nechtějí vyvýšit Krista, ale sebe. Křesťanský člověk tedy nechává všechno jít, jak to jde nebo jít může, a spokojí se, že má Boha ve svém srdci a že má jeho milost.

Ani na útrapy přicházející na církev. Ani pokušení obklíčující církev neznepekují jejich osvícenou duši. Jistě totiž vědí, že nakonec bude sláva vítězů patřit jim, a ta nemůže nastat bez vítězství, ani vítězství nepřijde bez boje, ani boj bez nepřátel a těžkých střetnutí s nimi. Proto udatně podstupují vše, co je nebo druhé potkává, a jsou si jisti, že vítězství patří Bohu, který věc dovede tam, kam chce, a i kdyby se mu do cesty stavěly skály, hory, pouště, moře i propast, nakonec musí všechno ustoupit. Vědí také, že to bouření nepřátel proti Bohu nakonec jen přispěje k rozmnožení jeho slávy. Kdyby totiž věc započatá ke slávě Boží nečelila žádnému odporu, říkalo by se, že ji začali lidé a dokončili ji také lidskou silou, takto však, čím vztekleji se svět se všemi ďábly staví na odpor, tím jasněji se ukazuje Boží moc.

Zármutek zbožných se snadno zahání dvojím způsobem. Nakonec, i kdyby se přihodily nějaké události (a viděl jsem i toto), které by jim působily truchlení v srdci, zármutek nepřetrvá dlouho a rychle se rozplývá jako obláček na slunci. A to díky dvěma věcem: Za první, že si vzpomenou na radostnou věčnost, která je čeká po všech zdejších potížích. Vše, co se tu děje, je totiž jen dočasné, přijde to a zase odchází, vytrácí se a mizí. Proto se nehodí toužit po dočasných věcech nebo se kvůli nim trápit, vždyť nadělají jen trochu lomozu. Za druhé, v takových chvílích k nim domů vždy hned zavítá host, se kterým když si pohovoří, mohou od sebe odehnat všechn stesk, byť by byl sebevětší. Tím hostem je Bůh, jejich utěšitel, ke kterému se přimknou ve svém srdci a důvěrně a otevřeně mu předkládají, co je trápí. Taková je jejich smělá důvěra, že s každou věcí hned běží k Pánu Bohu, každý svůj přečin, každé zanedbání, každý nedostatek, každou slabost, každou bolest i každou touhu složí do jeho otcovského klína a vždy se mu se vším svěřují. Protože Pán Bůh nemůže jinak, než mít zalíbení v takové milé synovské důvěře, nemůže také než je potěšit a posílit, aby unesli utrpení. Takže čím více se jim vrací a rozmnožuje utrpení, tím více se obnovuje a rozhojňuje v jejich srdci Boží pokoj, který přesahuje všechno chápání.

Zbožní mají v srdci stálou radost

Mít čisté svědomí znamená hojnost dobrého. A nejen že prožívají prostý pokoj, jsou zároveň plni neustálé radosti a jásání, jimiž se jim srdce rozplývá díky přítomnosti a vnímání Boží lásky. Kde je totiž Bůh, tam je nebe, kde je nebe, tam je věčná radost, a kde je věčná radost, tam člověk neví, co víc by měl ještě žádat. Žerty, smích i veškerý jásot světa jsou jen stínem této radosti, takže ani nevím, jakými slovy bych ji měl popsat nebo nastínit. Viděl jsem, pochopil a poznal, že mít v sobě Boha s jeho nebeskými poklady je cosi tak slavného, že se s tím nedá srovnávat ani všechna sláva světa, jeho záře a lesk. Je to cosi tak radostného, že ani celý svět z toho nemůže nic ubrat nebo k tomu cokoli přidat. Je to cosi většího a vyššího, takže ani celý svět to nemůže pochopit nebo obsáhnout.

N. B. (*nota bene tj. všimni si dobře – pozn. red.*) Jak by také takovému člověku nemělo být sladce a příjemně? Vždyť má v sobě takové božské světlo a díky Duchu svatému takový pořádek, prožívá takovou svobodu od světa a jeho otroctví, tak jisté a hojné Boží zaopatření, takové zabezpečení před nepřáteli a nehodami, a nakonec i takový pokoj ze všech stran, jaký, jak již bylo ukázáno, v sobě cítí a vidí. To je ta sladkost, jíž svět nerozumí, sladkost, kterou když někdo zakusí, musí se všeho vzdát a jít za ní. Sladkost, od níž žádná jiná nemůže nikoho odloučit, ani žádná hořkost odloučit, žádná lahodnost odvábit, žádná těžkost, ani sama smrt odvrátit.

A tu jsem pochopil, co tedy mnohé z Božích svatých časem vnitřně vede k tomu, aby od sebe tak ochotně odhazovali čest, lidskou přízeň, statek i jmění, a byli stejně tak připraveni vzdát se celého světa, kdyby jim snad patřil. Jiní jsou zase vedeni k tomu, aby své tělo radostně vydávali do žalářů, pod bič i na smrt, hotoví podstoupit i tisíc smrtí, kdyby jim to svět mohl učinit, a ve vodě, v ohni i pod mečem by si ještě prozpěvovali. Ó Pane Ježíši, jak jsi sladký srdcím, která tě zakusí! Blahoslavený, kdo rozumí tomuto potěšení!

Poutník si prohlíží křesťany podle stavů

Až doposud jsem vyprávěl příběhy společné všem skutečným křesťanům, když jsem však viděl, že mezi nimi jsou podobně jako ve světě rozdílná povolání, toužil jsem se také podívat, jak si kdo váží toho svého. A našel jsem tam opět ve všem ušlechtilý řád, až bylo líbezné se na něj i jen dívat, ale nechci už o tom nijak obšírně mluvit, jen se toho krátce dotknu.

Jaké je manželství křesťanů. Viděl jsem, že jejich manželství se moc neliší od panictví, protože v něm panuje pořádek jak v žádostech, tak v pečování. Místo oněch ocelových pout jsem tu viděl zlaté náramky, místo trhání se od sebe radostné spojení těl i srdcí. A pokud se tomu jejich stavu nevyhnuo nějaké nepohodlí, vynahrazovalo se to rozmnožením Božího království skrze ně.

Jakou mezi sebou mají vrchnost. Komu z nich se dostalo té cti sedět nad jinými a nazývat se vrchností, ten se ke svým svěřeným poddaným choval, jako se obvykle chovají rodiče k vlastním dětem, s láskou i péčí, což bylo příjemné i jen pozorovat, a viděl jsem, jak mnozí za takovou vrchnost chválili Boha a pozvedali ruce k nebi. A kdo naopak patřil mezi poddané, ten se snažil, aby byl poddaný nejen slovem, ale i skutkem. Koho mu Bůh dal za představeného, tomu prokazoval úctu a poslušnost slovy, skutky i myšlením, ať už byl jakékoli povahy. Tím uctíval Boha.

Ajaké učené. Když jsem mezi nimi chodil dále, spatřil jsem nemálo učených lidí. Ti se však chovali docela jinak, než je ve světě zvykem. Čím více totiž přesahovali druhé svým vzděláním, tím více pokory v sobě měli. Byli samá vlídnost a přívětivost. Naskytl se mi příležitost mluvit s jedním, o kterém druzí říkali, že ve všech lidských vědách není nic, co by před ním zůstalo ukryto, on se však choval jako ten nejprostší člověk a vzdychal nad svou hloupostí a neumělostí. Umět cizí jazyky je u nich jen v malé vážnosti, jestliže se k tomu nepřidá umění moudrosti. Z jazyků totiž moudrost nepramení, jsou jen k tomu, abychom mohli rozmlouvat s dalšími a dalšími obyvateli zemského povrchu, živými nebo mrtvými, a protože učený není ten, kdo umí mluvit mnoha jazyky, ale ten, kdo umí říkat užitečné věci. Užitečnými věcmi pak nazývají všechny Boží skutky. K jejich pochopení nám může věda sice trochu pomoci, ale pravým zdrojem jejich poznání jsou svatá Písma a učitel Duch svatý, cílem všeho pak je Kristus, ten ukřižovaný.

N. B. Proto všichni, jak jsem viděl, směřovali svými znalostmi ke Kristu jako ke středu všeho, a pokud něco považovali za překážku na cestě za Kristem, opovrhovali tím, ať to bylo sebedůmyslnější. Viděl jsem, že z různých důvodů čtou všelijaké lidské knihy, ale váží si jen některých vybraných a vždy se snaží, aby lidské řečnění považovali skutečně jen za lidské řečnění. Sami také píší knihy, ne však pro rozhlašování svého jména, ale jen když mají naději, že se mohou rozdělit o něco užitečného se svými bližními, napomoci v něčem obecnému dobru či zabránit něčemu zlému.

Jaké kněze a teology. Kněží a kazatelů jsem tu viděl určitý počet podle

potřeb církve, všechny v prostém oblečení, chovali se k sobě navzájem mírně a přívětivě, stejně tak i ke všem ostatním. Trávili víc času s Bohem než s lidmi, v modlitbách, čtením a rozjímáním. Zbýlý čas vynakládali na vyučování jiných, buď při společném shromáždění, nebo jednotlivců v soukromí.

N. B. Tvrдили mi to nejprve jejich posluchači a i sám jsem zakusil, že jejich kázání nikdy nelze vyslechnout bez vnitřního pohnutí srdce a svědomí, protože z jejich úst plyne pronikavá moc Boží výmluvnosti. Když se mluvilo o Božím milosrdenství nebo o lidské nevděčnosti, spatřil jsem u posluchačů i radosti slzy; tak opravdově, živě a vroucně mluví a kážou. Také by pokládali za hanbu učit jiné něco, co by předtím sami na sobě neukazovali jako na příkladu, takže i když mlčí, je na nich čemu se naučit. Přišel jsem pak zvláště k jednomu z nich, muži s počestnými šedinami, z jehož tváře vyzařovalo cosi skoro božského, a chtěl jsem si s ním promluvit. Když se mnou hovořil, jeho řeč byla plná jakési přívětivé přísnosti a ze všemožných náznaků bylo patrné, že je to Boží vyslanec, vůbec nepáchl světem.

N. B. Když jsem ho chtěl podle našich obyčejů počítit titulem, nechtěl a nazýval to světskými fraškami, jemu prý jako titul a čest stačí to, když jej nazvu Božím služebníkem a budu-li chtít, třeba svým otcem. Když mi dával své požehnání, tu vám ani nemohu vypovědět, jaké jsem pocíťoval potěšení a v srdci se rozmáhající radost, a vpravdě jsem pochopil, že pravá teologie je cosi mocnějšího a pronikavějšího, než co obvykle zažíváme.

N. B. A zastyděl jsem se, když jsem si vzpomněl na nadutost, pýchu, lakotu, společné sváry, nepřízeň a nenávisť, opilství, jedním slovem tělesnost některých našich kněží, jejichž slova a skutky jsou od sebe tak daleko, že se zdá, jako by o ctnostech a křesťanském životě mluvili jen z žertu. Po pravdě, tihle se mi moc líbili, muži vroucího ducha a mírného těla, milovníci nebeských věcí, kteří nedbali o ty pozemské, pozorní při hlídání stáda a zapomínající na sebe. Ve víně střízliví, ale opojení Duchem. Skrovní ve slovech, hojní v činech. Každý z nich se snažil být nejlepší v práci a poslední ve vychloubání. Zkrátka, skutky, slovy i myšlením se snažili o duchovní vzdělání všech ostatních.

Smrt věrných křesťanů

Pokojná smrt křesťanů. Když jsem se pak mezi těmito křesťany dost naprocházel a vynadával se na jejich činy, spatřil jsem nakonec, že i mezi nimi se procházela Smrt, ale již ne tak jako ve světě, jako mrzutá, nahá a škaredá postava, ale pěkně ovinutá Kristovými prostěradly, která zanechal ve svém hrobě. Ta přistupovala k tomu i onomu a sdělovala jim, že je čas odejít ze světa. Ach, jak se radoval a jak jásal každý, kdo se tu novinu dozvěděl! A aby to mohlo být dřív, podnikali všechno možné, co jim přineslo různé bolesti i meč, oheň i kleště. A každý usnul pokojně tiše a mile.

Jejich stav po smrti. A když se dívám, co se s nimi bude dít dále, spatřil jsem, že andělé podle Božího nařízení každému vyhlédli místo, kde by mělo mít svůj pokojíček a odpočnutí jeho tělo, a když je tam jeho přátelé, nepřátelé nebo samotní andělé vložili, střežili ten hrob, aby byla těla svatých zachována v pokoji před Satanem a aby se z nich neztratila ani hrstka prachu. Jiní andělé mezitím vzali jejich duši a vynesli ji vzhůru v jasu a za předivného jásotu, a když jsem si narovnal brýle a pronikl tam za nimi zrakem víry, spatřil jsem nevýslovnou slávu.

Poutník spatřuje Boží slávu

Nebot' hle, na výsostech seděl na svém trůnu Pán zástupů, okolo něho zářilo světlo až do nebeských končin a pod jeho nohama byl jeho trůn jako křišťál, smaragd, safír a jaspis a kolem něho se skvěla nádherná duha. Před ním stály tisíce tisíců a desetkrát tisíckrát sto tisíců andělů a zpívali jedni druhým: „Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů, plná jsou nebesa i zem jeho slávy!“

Také čtyřiaadvacet starců, kteří padali na tvář před trůnem a kladli své koruny k nohám Toho, který je živ na věky věků, hlasitě zpívalo: „Hoden jsi, Pane, přijmout slávu, čest i moc. Vždyť jsi učinil všechny věci a tvou vůlí jsou stvořeny i přetrvávají.“

Spatřím také před trůnem jiný veliký zástup, který nikdo nedokázal sečíst, ze všech národů i pokolení, lidí i jazyků. A pořád k němu někdo přibýval a jeho hluk sílil, jak andělé stále přinášeli další svaté Boží, kteří na zemi zemřeli. A volali: „Amen, požehnání a sláva, moudrost a díkuvzdání, čest, moc i síla patří Bohu našemu na věky věků. Amen!“

Zkrátka, spatřil jsem světlo, jas, skvělost a nevýslovnou slávu, slyšel jsem zvuk a hluk, jaký vám ani nemohu popsat, vše radostnější a roztodivnější, než vůbec mohou zachytit naše oči, uši nebo srdce. A byl jsem tak předěšen hrůzou těch slavných nebeských věcí, že jsem sám padl před trůnem velebnosti, nesmírně jsem se styděl za svou hříšnost, že jsem člověk poskvrněných rtů, a zvolal jsem: „Hospodin, Hospodin, Hospodin, Bůh silný, slitovný a milostivý, nanejvýš trpělivý a hojný v milosrdenství a v pravdě, prokazuje milosrdenství tisícům, odpouští nepravost, přestoupení i hřích! Hospodine, smiluj se pro Ježíše Krista i nade mnou hříšným.“

Poutník přijat do Božího domu

Když to dopovím, ozve se mi zprostřed od trůnu můj Spasitel Pán Ježíš a promluví ke mně těmito vlídnými slovy: „Neboj se, můj milý, já jsem s tebou, já, tvůj Vykupitel i Utěšitel, neboj se. Hle, tvá nepravost je z tebe snata a tvůj hřích je zahlazen. Raduj se a jásej, protože tvé jméno je zde zapsáno, a když mi budeš věrně sloužit, budeš jako jeden z těchto lidí. Cokoli jsi viděl, ať ti pomůže, abys vůči mně projevoval bázeň, a časem uvidíš i větší věci než tyto. Drž se toho, k čemu jsem tě povolal, a jdi po cestě, kterou jsem ti ke slávě ukázal. Ve světě, dokud tě tam nechávám, buď poutníkem, nájemníkem, cizincem a hostem. U mne zde pak buď doma, dává se ti nebeské občanství. Proto hled, abys zde také přebýval! Mysl měj vždy co nejvyšší zdviženou ke mně a co nejnižší skloněnou k bližním. Užívej pozemské věci, dokud jsi ve světě, ale zalíbení měj ve věcech nebeských. Konej mou vůli, ale nepřizpůsobuj se světu a tělu a stav se jim na odpor. Opatruj uvnitř sebe moudrost, kterou jsem ti dal, ale navenek buď prostý. Měj hlasité srdce a tichý jazyk. Buď citlivý a soucitný k utrpení svých bližních ale otrlý ve snášení vlastních křivd. Duší služ mně samému, tělem komu můžeš nebo musíš. Co ti poroučím, konej, co na tebe vzkládám, nes. Od světa se drž dál, ale ke mně se přivíň, ve světě buď tělem, ve mně však srdcem. Když tak budeš činit, jsi blažený a bude se ti dobře dařit. Nyní jdi, můj milý, a stůj ve svém údělu až do smrti a užívej si s radostí potěšení, k němuž jsem tě sem přivedl.“

Závěr všeho

Vtom mi to vidění zmizelo z očí a já si klekl na kolena, pozvedl oči vzhůru a svému Slitovníku jsem poděkoval, jak jsem uměl:

„Požehnaný jsi, Hospodine, můj Bože, hodný věčného velebení a vyvyšování, a požehnané je jméno tvé slávy, důstojné a přeslavné na věky věků. At' tě oslavují tví andělé a všichni tví svatí vypravují o tvé slávě. Neboť jsi veliký v moci, tvá moudrost je nekonečná a tvé milosrdenství je nade všechny tvé skutky. Budu tě oslavovat, Hospodine, co živ budu, a zpívat tvému jménu, dokud jsem, neboť jsi mne rozveselil svým milosrdenstvím, já sotem jsi naplnil má ústa, vytrhl jsi mne z prudkého proudu, z vírů hlubokých jsi mne vychvátil a mé nohy jsi postavil na bezpečnou zem. Byl jsem od tebe daleko, Bože, sladkosti věčná, ale ty ses nade mnou smiloval a přiblížil ses ke mně, hřešil jsem, ale tys mne napomenul, bloudil jsem a nevěděl, kam jít, ale tys mne navedl na správnou cestu, odešel jsem od tebe a ztratil tebe i sám sebe, ale ty ses objevil a přivedl jsi mne zpět k sobě. Byl bych došel až do hořkosti pekla, ale ty jsi mne strhnul zpátky a dovedl jsi mne až k nebeským radostem.

A proto dobrořeč duše má svému Pánu a celé mé nitro jménu jeho svatosti. Mé srdce je připraveno, Bože, mé srdce je připraveno, budu ti zpívat a tančit. Neboť jsi vyšší než jakákoli výška a hlubší než jakákoli hloubka, předivný, slavný a plný milosrdenství. Běda bláznivým duším, které od tebe odcházejí a myslí si, že naleznou pokoj, vždyť kromě tebe ho nemá ani nebe, ani země, ani propast, jen v tobě samém je věčné odpočinutí. Nebe i země pochází od tebe, jsou dobré, krásné a milování hodné, protože jsou od tebe. Nejsou však ani zdaleka tak dobré, ani tak krásné, ani tak milování hodné jako ty, jejich Učinitel, protože nemohou nasytit ani naplnit duši, která hledá potěšení. Ty jsi, Pane, plnost plnosti, naše srdce se neupokojí, dokud nezakotví v tobě.

Pozdě jsem si tě zamiloval, ó krásno věčná, protože jsem tě pozdě poznal. Poznal jsem tě až tehdy, když jsi mi zazářila, ó jasnosti nebeská. At' tě nechválí ten, kdo nepoznal tvé slitování, ale ty, mé nitro, se zpovíděj Pánu. Ó, kdo mi to dá, aby mé srdce bylo opojeno tebou, vůně věčná! Abych zapomněl na vše, což nejsi ty, můj Bůh! Neskrývej se již mému srdci, krásno nejkrásnější! Pokud mi tě zastíní pozemské věci, zahynu, já tě však chci stále vidět a již nikdy tě neztratit. Drž mne, Pane, veď mne, nes mne, abych od tebe nezbloudil a neklesal, dej, at' tě miluji věčnou láskou a kromě tebe nemiluji nic jiného, leda pro tebe a v tobě, ó láska neskonálá.

Co mám ještě říkat, můj Pane? Teď jsem tvůj, tvůj vlastní, věčně tvůj. Odříkám se nebe i země, jen at' mám tebe, jen mě neopouštěj, spokojím se, na věky věků budu stále spokojen, že mám tebe samého. Má duše i tělo radostně směřuje k tobě, k živému Bohu, ach, bude to už brzy, kdy se ukážu před tvou tvář? Vezmi mne, kdy chceš, Pane Bože můj, zde jsem, jsem připraven, zavolej, kdy chceš, kudy chceš a jak chceš. Půjdu, kam mi poručíš, budu konat, co rozkážeš. Jen at' mne učí tvůj Duch a vede mne skrze nástrahy světa jako po rovné zemi a tvé milosrdenství at' mne provází na všech mých cestách

a provede mne skrze tyto, ach, tak tesklivé temnoty světa až k věčnému světlu.
Amen a amen.“

*Sláva na výsostech Bohu
a na zemi pokoj lidem dobré vůle.*

Do jazyka 21. století převedl Lukáš Makovička. Vydalo nakladatelství Poutníkova
četba, 2010.

www.PoutnikovaCetba.cz

Celou knihu Labyrint světa a ráj srdce v jazyce 21. století můžete zakoupit zde:
<https://www.poutnikovacetba.cz/poutnikova-cetba/labyrint-sveta-a-raj-srdce-v-jazyce-21-stoleti-j-a-komensky.html>